

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Stephani Balvzii Miscellaneorum Liber ... Hoc est,
Collectio Veterum monumentorum, quæ hactenus
latuerant in varijs codicibus ac bibliothecis**

Baluze, Etienne

Parisiis, 1679

Ad Acta Sancti Felicis Episcopi Tubyzacensis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14735

Sabinianum scribit Hieronymus, in Ægypti ac Syriæ monasteriis hic mos fuit ut tam virgo quàm vidua, quæ se Deo voverent & seculum conculcarent, crinem monasteriorum matribus offerrent desecandum.

COMAM] Editiones habent *collum*, omnino contra mentem Proconsulis. Nam his infantem minis terrere volebat, quo modo si verbera minaretur aut præcipitium ex edito loco, non tamen periculoso. At colli amputatio ultra progreditur, nec inter minas pueriles censeretur potest. Melius igitur codex Colbertinus, qui *comam* habet. Sunt enim pueri amatores comarum suarum. Hinc Statij carmen de coma Earini.

CAP. XV.

Quæ deinceps sequuntur, quia manifestas calumnias continent in Mensurium Episcopum Carthaginensem & Diaconum ejus Cæcilianum, qui & ipse postea fuit Episcopus Carthaginensis, omissa sunt in secunda editione Suriij & in Henscheniana.

CAP. XVI.

PANNVS ILLOTVS] Ita codex Colbertinus. Editiones habent, *panis luctus*. Quo etiam modo habetur apud Oseam in omnibus editionibus. Nescio autem unde orta sit hæc lectio in veteri codice. Sed eam confirmant sequentia; ubi pro eo quod in vulgatis Oseæ codicibus legitur, *Omnes qui comedent eum contaminabuntur*, scriptum est in veteri codice, *Omnis qui tetigerit illum inquinabitur*.

CAP. XVII.

AD ACTA SANCTI FELICIS EPISCOPI Tubyzacensis.

Primus hæc acta edidit Surius, sed valde mendosa & mutila. Postea integriora nobis in tomo duodecimo sui Spicilegij dedit vir clarissimus Lucas Dacherius, ex schedis, ut ipse præfatur, viri item clarissimi Petri Francisci Chiffletij. Nos illa diligenter contulimus cum quatuor antiquis & optimis codicibus manuscriptis bibliothecæ Colbertinæ, & vel ob eam rationem heic addidimus. Præterea cum hinc, sicut ex historia passionis sanctorum Saturnini & Dativi, & ex actis purgationis Felicis Episcopi Aptungitani & Cæciliani Carthaginensis, intelligamus originem traditorum, quo nomine nihil aut vulgatius aut contumeliosius fuit in Ecclesia Africana, peti ex initio persecutionis quam describit Lactantius, officij nostri esse arbitrati sumus cum illo conjungere vetera illius ævi monumenta sincera quæ reperiri possent, emendata ex fide veterum exemplarium.

INCIPIT PASSIO] Ita codices 59. & 930. bibliothecæ Colbertinæ. At codex 401. sic habet. *Incipit passio sancti Felicis Episcopi Bituzacensis XVIII. Kal. Ianuarij.* Breviùs codex 316. *Passio sancti Felicis Episcopi.*

DIOCLETIANO OCTIES] Ita rectè omnia vetera exemplaria & editio Dacheriana. Malè apud Surium, ubi scriptum est : *Diocletiano novies & Maximiano octies Consulibus.* Nam certum est edictum fuisse propositum eo anno quo Diocletianus VIII. & Maximianus VII. Consules fuere.

T V N O] id est, Diocletiano IX. & Maximiano VIII. Consulibus. Nam hæc referenda sunt ad annum qui sequitur post initium persecutionis, cùm hæc acta Carthagine & in Africa sint mense Ianuario.

T V B Y Z A C E N S E] Ita codices 59. & 930. Sed codex 401. habet *Tubizocense*, 316. & editio Dacheriana *Tubzocense*. Nihil autem moror editionem Surianam, quam tot veterum exemplarium consensus ostendit esse mendosam in hoc loco. Infrà hæc civitas in codice 930. vocatur Tupuza pro Tubyza, nullo discrimine. Nota enim est permutatio litterarum. Tubyzam ego puto fuisse civitatem Numidiæ, eam fortassis cuius Episcopus Frumentius Tubuscensis, ut apud Victorem Vitensem legit Abrahamus Ortelius, nominatus reperitur inter Episcopos qui Carthaginem ex præcepto regali venerunt pro reddenda ratione fidei anno sexto Regis Vandalorum Hunerici. Sed in editionibus Sirmondi & Chiffletij legitur *Tubursicensis*. In collatione porrò prima Carthagenensi cap. cxxi. mentio est Servi Dei Episcopi Tubursicensis Buræ, cap. cxlii. Maurentij Episcopi Ecclesiæ Tubursicensis, & cap. ccii. Ianuarij Episcopi de Tubursicu seu Tubursico Numidiarum. Certè tanta est difficultas in constituendis veris nominibus civitatum Africae, propter eorum inter se similitudinem & affinitatem, ut affirmare non ausim utrum heic apud Victorem legendum sit *Tubuscensis*, quemadmodum in codice suo vidit Ortelius, an *Tubursicensis*, ut alij. Nam, exempli gratia, in Noritia illa Episcoporum Africae Rusticus Episcopus Tipasensis nominatur inter Episcopos Numidiæ, & Reparatus Tipasitanus inter Episcopos Mauritaniæ Cæsariensis. Rursum inter Episcopos provinciæ Byzaceniæ ponitur Felix Forontonianensis, & paulò post Bonifacius Frontonianensis. Sufficiunt enim hæc exempla. Interim omittendum non est, in eadem collatione Carthagenensi cap. clxxxvii. nominari Martinianum loci Tibuzaberenfis Episcopum.

MAGNILIANVS] Ita constanter scriptum est in veteribus libris bibliothecæ Colbertinæ. Ado & Dacherij editio habent *Magnellianus*, Suriana & Martyrologium Romanum *Magdellianus*.

VBI EST] Hanc toram pericopen, quæ in codicibus 401. & 930. non invenitur, exhibent codices 59. & 316. & editio Dacheriana. Eandem habet etiam Suriana.

DATE ILLOS IGNI ADVRI] Hanc iussionem Magniliani Curatoris & responsionem martyrum defuisse in veteri exemplari Chiffletij hinc colligi potest quod ommissa est in editione Dacheriana. Eam tamen exhibent omnia nostra vetera exemplaria (uno 316. excepto) & editio Surij. Et sanè constat sensum non esse integrum in illis exemplaribus quæ illam magistratus interlocutionem & Clericorum responsionem non habent.

VT POSSINT] Hæc verba defunt in duobus antiquis exemplaribus. Possunt autem omitti absque ullo incommodo. Suprà: *Date illos igni aduri*.

APVD EIVS ACTA] Hæc est vera & germana lectio. Malè in codicibus 59. 401. & 930. *apud eum actu*.

EXAMINE] Ita codices 401. & 930. Alij habent *examinatione*.

TVNC VIROS SVOS] Mirum est quo modo fieri potuerit ut depravatissima lectio heic obrepserit in codicibus 59. 401. & 930. ubi legitur: *Vxor itaque ejus virum suum is allocuta est verbis*.

NVLLO MODO] In eisdem tribus codicibus scriptum est *nulla ratione*.

VT ATE DOMINE] Hæc est lectio eorundem trium veterum exemplarium. Sed codex 316. & editio Dacheriana habent. *Attende Domine, sicut nobis promittere dignatus es, ut tecum merear suscipere immortalitatem*. Nos retinuimus lectionem quæ sincerior esse videtur, & quæ plurimum veterum exemplarium auctoritate nititur.

NVNQVAM ADVRSVS ME] Secuti heic quoque sumus fidem veterum librorum. Nam editio Dacherij habet: *nunquam inimicus adversus me habebit potestatem*.

SEDECIM] Codex 401. Colbertinus habet *duodecim*.

NONTE DEVOCABVLO] In quatuor vetustis codicibus Colbertinis legitur: *Non tibi vocabulum quasi vi professionis*.

AD PRÆFECTVM PRÆTORIO] Editio Suriana addit *idibus Iulij*, ineptè sanè. Nam cum ista agerentur mense Ianuario, ridiculum est dicere martyrem missum

fuisse Idibus Iulius ad Præfectum prætorio. Neque verò illud incidisse potuit etiam in Idus Februarias. Quippe Felix Episcopus apprehensus est postridie Nonas Ianuarij, deinde triduo repositus in carcere ut secum deliberaret an scripturas deificas traditurus esset, quarto postea die missus est ad Proconsulem, post dies sedecim quàm Carthaginem pervenisset, Proconsuli oblatus est, & tunc missus Romam ad Præfectum prætorio. Fiunt dies unus & viginti. Adde aliquot dies pro itinere à Tubyza usque ad Carthaginem. Missus est ergo Felix Romam sub finem mensis Ianuarij.

DVODECIM] Ita quatuor exemplaria bibliothecæ Colbertinæ. Dacheriana editio habet *quatuordecim*, Suriana *novem*.

POST IMPERATORES] id est, ad Maximianum Herculium, qui tenebat Italiam, quem verò tum in Campania fuisse propterea certum est.

SUBSANNIO] Ita tria vetera exemplaria. Quartum habet *subsannio*, editio Dacheriana *subsanno*. Surius: *Et fuit in capsâ navis diebus quatuor*. Ex quo patet per subsannium vel subsannium intelligi debere imam partem navis.

GLADIO ANIM. CONSTITVO] Turbat me locus ille. Nam suprâ Præfectus Felicem misit ad Herculium, nimirum ut causâ Felicis finem acciperet in præsentia Imperatoris. Et tamen cognitor Nolanæ civitatis iudicium sibi præsumit, & Felicem capite plecti juber. Verum id ita intelligi debet ut cognitor dicatur causam istam suscepisse iudicandam *secundum præceptum*, ut dicitur infra, id est, ex delegatione Maximiani tum præsentis.

INVICTVS ET PERMANENS] Ita tres vetustissimi codices Colbertini. Quartus habet, *vivificans permanens*. Editio Dacherij, *vivificans & permanens*.

IN NOLA] Editio Surij docet hæc acta esse Venustij, quæ civitas est regionis Apuliæ.

OCTAVO DECIMO] Hæc est lectio trium veterum exemplarum. In quarto & in editione Dacherij legitur *nonodecimo*. apud Surium, *tertio Calendas Septembris*. Sed in vetustis martyrologiis passio sancti Felicis refertur ad diem IX. Kal. Novembris.

AD ALMAM] Hæc addita sunt ex codicibus manuscriptis. Epithetum est autem urbis Carthaginis, ut patet etiam ex actis Collationis Carthaginensis inter Catholicos & Donatistas. Alibi vocatur splendidissima, ut in actis purificationis Felicis Aptungitani, & celsissima, ut in actis collationis Carthaginensis.